

Oslo, 16. oktober 2016

Til partigruppene på Stortinget

Vær med å sikre et grønnere statsbudsjett for 2017

I Paris var Norge med på å framforhandle og vedta en avtale som legger opp til at temperaturstigningen helst skal begrenses til 1,5 grader. Avtalen vedkjenner at dagens ambisjonsnivå er altfor lavt, og at det må økes framover. Videre må Norge, i henhold til konvensjonen om biologisk mangfold, stanse tapet av plante- og dyrearter innen 2020. Klimaendringene og tapet av naturmangfold er de to største miljøproblemene verden står overfor, og Norge må vise vei i den globale dugnaden det er å løse disse to store utfordringene.

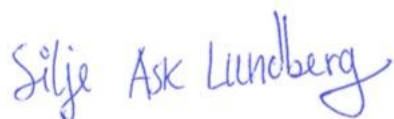
Dessverre gjenspeiler ikke regjeringens forslag til statsbudsjett for 2017 de alvorlige utfordringene og det ansvaret vi har som nasjon. Til tross for at tapet av planter og dyr skjer i et urovekkende høyt tempo, er det ingen satsing for å øke beskyttelsen av arter og natur som trues av utryddelse eller nedbygging. Derimot satses det sterkt på bygging av nye veier, ødelegger naturområder og bygger ned dyrka mark – og som i tillegg legger til rette for mer trafikk. Samtidig ser vi at det foreslås store kutt i miljøforvaltningen, noe som vil ha svært negative konsekvenser.

Vi har kunnskapen om hva som skal til for å beskytte naturen, redusere helseskadelig forurensning og kutte utslipp av klimagasser. Det må bli dyrere å forurense, og vi må sikre flere naturområder for våre etterkommere. Da grønn skattekommissjon la fram sin rapport, pekte den på mange tiltak som regjeringen kan gjennomføre for å gjøre det dyrere å forurense. Det er svært skuffende at regjeringen i svært liten grad følger opp anbefalingene herfra. Samtidig er det klart at en av de mest effektive måtene å ta vare på arts mangfoldet på, er å styrke skogvernet – ettersom over halvparten av de truede dyre- og planteartene våre lever i skogen. At regjeringen derfor legger opp til kun å videreføre skogvernet på dagens lave nivå, er altfor dårlig.

Vedlagt finner dere Naturvernforbundets forslag til endringer i statsbudsjettet. Dette er endringer som gjør at vi kutter utslipp fra oljeindustrien og samferdselssektoren, istedenfor for å øke dem, slik noen av regjeringens forslag vil gjøre. Våre forslag er med på å sikre stadig mer av norsk natur for framtida, og de er med å omstille Norge i miljøvennlig retning.

Vi kommer gjerne for å utdype våre forslag ytterligere. Vi ønsker dere lykke til i arbeidet med å gjøre budsjettet grønnere og mer ansvarlig!

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Silje Ask Lundberg
leder

STATSBUDSJETTET 2017: NATURVERNFORBUNDETS ENDRINGSFORSLAG

Her følger Naturvernforbundets forslag til endringer. De er beskrevet i forhold til regjeringens forslag. Oversikten under oppsummerer de budsjettmessige konsekvensene av våre forslag, som omtales nærmere departementsvis.

Økte inntekter			Mill. kroner¹
FIN	CO ₂ -avgifter	Kap. 5508; 5543	5 500
FIN	Veibruksavgift på diesel	Kap. 5538	4 400
FIN	Avgift på elektrisk kraft	Kap. 5541	3 600
FIN	Grunnavgift på mineralolje mv.	Kap. 5542	700
FIN	Flypassasjeravgift	Kap. 5561	1 500
FIN	Avgift på gruveavfall	Ny	500
FIN	Reisefradrag og skattefri kjøregodtgjørelse	Personskatt	2 200
Sum økte inntekter			18 400

Økte utgifter			Mill. kroner
UD	Sivilt samfunn	Kap. 160 post 70	100
UD	Klima og miljø: Det grønne klimafondet	Kap. 166 post 72	600
UD	Fornybar energi	Kap. 166 post 74	380
JD	Miljøkriminalitet	Kap. 440 post 01	15
KMD	Bærekraftig bolig- og byggkvalitet	Kap. 581 post 77	4
KMD	Lavenergiprogrammet	Kap. 587 post 70	15
KMD	Bærekraftig byutvikling	Kap. 590 post 61	30
KMD	Belønningsordning, energieffektive bygg	Ny	100
BLD	Forbrukerpolitiske tiltak	Kap. 865 post 70	4
NFD	Tilsyn, sikring og miljøtiltak ved gruver	Kap. 906 post 01, 30 og 31	8
SD	Riksveginvesteringer: gang- og sykkelveier	Kap. 1320 post 30	273
SD	Tilskuddsordning: gang- og sykkelveier	Kap. 1320 post 63	400
SD	Belønningsordningen	Kap. 1330 post 61 og 64	890
SD	Kjøp av persontransport med tog	Kap. 1352 post 70	20
SD	Kjøp av infrastrukturtjenester	Kap. 1352	676
KLD	Miljøovervåking og miljødata	Kap. 1410 post 21	101
KLD	Miljødirektoratet	Kap. 1420 post 01	40
KLD	Artsmangfoldet	Kap. 1410 post 54; Kap. 1420 post 21 og 82	75
KLD	Vannressursforvaltning	Kap. 1410 post 21; Kap. 1420 post 70	160
KLD	Skjøtsel i verneområder	Kap. 1420 post 31	40
KLD	Nasjonaleparker	Kap. 1420 post 34	25
KLD	Skogvern	Kap. 1420 post 35	300
KLD	Klimatiltak	Kap. 1420 post 63	93
KLD	Marin forsøpling	Kap. 1420 post 71	25
KLD	Frivillige organisasjoner	Kap. 1420 post 80	8
KLD	Klima- og skogsatsing	Kap. 1482	693
OED	Energifondet	Kap. 1825 post 50	250
Sum økte utgifter			5 325

Reduserte utgifter			Mill. kroner
LMD	Skogsveier	Kap. 1150 post 50	100
SD	Riksveginvesteringer: store utbygginger	Kap. 1320 post 29–30	773
SD	Nye Veier AS	Kap. 1321 post 70 og 75	3075
KLD	Skogplanting	Kap. 1420 post 37	14
OED	Seismiske undersøkelser	Kap. 1810 post 21	57
OED	Petoro AS	Kap. 1815	22
OED	Petroleumsforskning	Kap. 1830 post 50	211
Sum reduserte utgifter			4 252

¹ Provenyet for avgiftsendringer gjelder bokført for 2017 og er et omtrentlig anslag, sett i forhold til regjeringens budsjettforslag, i stor grad basert på svar Finansdepartementet har gitt på budsjettspørsmål fra Stortinget tidligere år. Provenyoverskuddet gir handlingsrom for ytterligere grønn omstilling og eventuelt til å styrke kommunene finansielt til å ta sin del av arbeidet. Beregningene tar ikke hensyn til at økte avgifter kan redusere statens skatteinntekter.

Finansdepartementet (FIN)

Miljøavgiftene i 2017

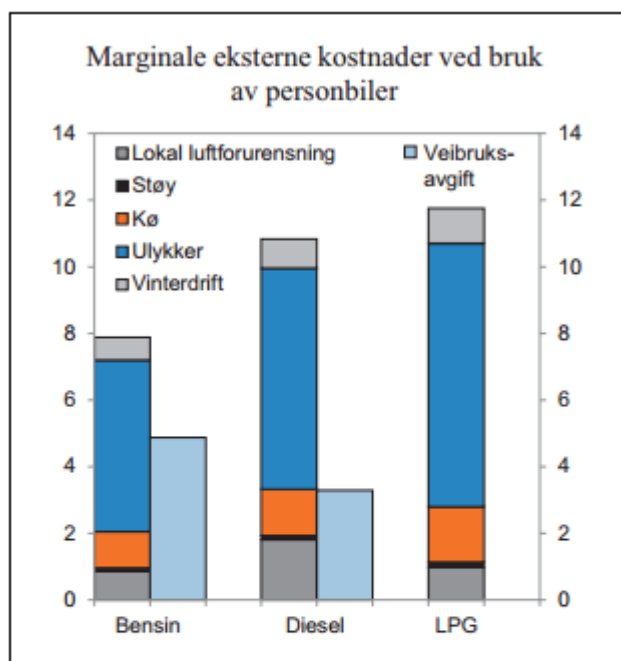
Naturvernforbundets forslag

- CO₂-avgiftene (kap. 5508 post 70; kap. 5543 post 70) er for lave til å gi nødvendige insentiver til utslippskutt og bør dobles i 2017 i forhold til regjeringens forslag, noe som vil øke det bokførte provenyet med om lag 5,5 mrd. kroner i 2017. Dette betyr at CO₂-avgiften på bensin øker med ca. 1 kroner/liter og på diesel og fyringsolje noe mer.
- Veibruksavgiften på autodiesel (kap. 5538 post 71) økes til bensinnivå, målt etter energiinnhold, med 1,98 kroner/liter, slik at den blir på 5,84 kroner/liter. Dette vil øke det bokførte provenyet med om lag 4,4 mrd. kroner i 2017.
- Fritaket for veibruksavgift på biodrivstoff som ikke omfattes av omsetningspåbudet (kap. 5538 post 70–71), oppheves.
- Avgiften på elektrisk kraft (kap. 5541 post 70) økes med 50 prosent i forhold til regjeringens forslag, med 8,16 øre/kWh, slik at den blir på 24,48 øre/kWh for ordinær sats. (Ordinær sats i Sverige i 2016 er på 29,20 øre/kWh (SEK).) Dette vil øke det bokførte provenyet med om lag 3,6 mrd. kroner i 2017.
- Grunnavgiften på mineralolje mv. (kap. 5542 post 70) justeres i tråd med våre foreslåtte endringer i elavgiften og må derfor også økes med 50 prosent i forhold til regjeringens forslag, med 0,832 kroner/liter, slik at den blir på 2,495 kroner/liter. Dette vil øke det bokførte provenyet med om lag 0,7 mrd. kroner i 2017, et tall som påvirkes sterkt av hvordan arbeidet med utfasing av oljefyring går.
- Flypassasjeravgiften (kap. 5561 post 70) omgjøres til seteavgift og differensieres, slik at avgiftsnivået på de lengre utenlandsrutene, som gir store klimagassutslipp, minst dobles, og at det må betales avgift også på reiser inn til Norge. Dette vil øke det bokførte provenyet med om lag 1,5 mrd. kroner i 2017.
- Det innføres en ny avgift på deponi av mineralske masser på i gjennomsnitt 50 kroner/tonn, som gitt 10 mill. tonn avfall (som antakelig er et lavt anslag) gir et proveny på 0,5 mrd. kroner i 2017. Avgiften kan eventuelt skaleres fra f.eks. 35 til 150 kroner/tonn, avhengig av massens innhold av miljøgifter og andre skadelige stoffer samt av deponiløsning.
- I tråd med grønn skattekommisjons anbefaling fjernes reisefradraget, og satsen for skattefri kjøregodtgjørelse reduseres, slik at kompensasjonen i større grad tilsvarer de reelle, variable kostnadene. Provenyeffekten i av dette vil være på om lag 2,2 mrd. kroner i 2017.

Begrunnelse

Naturvernforbundet ser få spor av et grønt skatteskifte i det framlagte budsjettforslaget. Miljøavgiftene, som er av våre viktigste virkemidler for å få ned forurensing og naturødeleggelser, økes bare i beskjeden grad. I 2018 bør CO₂-avgiften være økt til minst 1500 kroner/tonn. For 2017 mener vi at satsene bør dobles i forhold til regjeringens forslag.

Det er et stort sprik mellom nivået på veibruksavgiftene og de gjennomsnittlige eksterne, marginale kostnadene fra veitrafikken (se figuren på neste side, fra NOU 2015: 15 *Sett pris på miljøet*). Naturvernforbundet støtter grønn skattekommisjon i at veibruksavgiftene må tilsvare de eksterne kostnadene. Dette bør skje i løpet av få år, og noe av avviket må dekkes gjennom veipricing i de større byområdene. På 2017-budsjettet mener Naturvernforbundet at det viktigste må være å øke veibruksavgiften på diesel opp på bensinnivå. Det er viktig av hensyn til både klima og lokal luftforurensing, og med tanke på målet om å flytte gods fra vei til sjø og bane, som undergraves ytterligere gjennom veiutbygging og innføring av modulvogntog på veinettet. At Norge er dømt i EFTA-domstolen for dårlig luftkvalitet, må resultere i snarlig handling, bl.a. med fokus på utslipp av nitrogenoksider (NO_x).

Figur 6.10 Marginale eksterne kostnader¹ ved bruk av personbiler og veibruksavgift på drivstoff. Klimagassutslipp er ikke medregnet. Landsgjennomsnitt i kroner per enhet drivstoff i 2014-priser

¹ Kostnadene er oppgitt i kroner per liter for bensin og diesel og i kroner per kg for LPG.

Kilder: Transportøkonomisk institutt, Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

Veibruksavgiften skal dekke eksterne kostnader, utover CO₂-utslipp. Biodrivstoff gir ikke lavere veislitasje, og utslipp av NO_x ligger på om lag samme nivå som for vanlig diesel. I tillegg er det stor usikkerhet omkring klimateffekten fra biodrivstoff. Vi støtter derfor grønn skattekommisjon i at også biodrivstoff må betale veibruksavgift.

Avgiften på elektrisk kraft er viktig for å gjøre energieffektivisering mer lønnsomt. I 2018 bør den ordinære satsen være økt til svensk nivå. Halve veksten tas i 2017. Samtidig må grunnavgiften på mineralolje økes tilsvarende, slik at olje ikke styrkes i konkurransen med elektrisitet.

Flypassasjeravgiften er et viktig virkemiddel mot utslippsveksten fra flytrafikken. Det er utenlandstrafikken som har hatt den kraftigste veksten i klimagassutslipp. Følgelig bør avgiften økes på utenlandsreiser og også innføres på reiser til Norge, ikke bare fra Norge. Avgiften bør også omgjøres til en seteavgift, slik at det blir mer attraktivt å kjøre færre, men fullere fly, framfor mange av ganger med dårlig belegg.

Dagens reisefradrag og skattefrie sats for kjøregodtgjørelse er subsidiering av reising. Vi foreslår at grønn skattekommisjons forslag om å fjerne pendlerfradraget følges opp.

Naturvernforbundet foreslår at det innføres avgifter overfor bergindustrien, som kan bidra til å redusere det store avfallsproblemet og de store arealinngrepene denne bransjen forårsaker. Avgiftene må utformes slik at de fremmer både driftsformer som gir lite avfall til ytre deponi, og alternativ bruk av overskuddsmassene. Dette vil føre til både mindre naturinngrep/miljøbelastning og lavere klimagassutslipp – og en bedre ressursutnyttelse. I første omgang foreslår vi en ny miljøavgift på deponi av gruveavfall.

Miljøavgiftene i 2018

Naturvernforbundets forslag

Som ledd i videre oppfølging av et grønt skattesifte må Stortinget be regjeringen forberede følgende avgiftsendringer for 2018:

- CO₂-avgiftene økes ytterligere.
- Avgift på elektrisk kraft og grunnavgift på fyringsolje økes ytterligere.
- CO₂- og NO_x-komponentene i engangsavgiften på personbiler økes ytterligere.
- CO₂- og NO_x-komponentene i engangsavgiften på varebiler økes til personbil-nivå.
- Det innføres engangsavgiften på fritidsbåter, vannscootere og snøscootere etter samme prinsipp som for personbiler, med sterk vektning av klimagassutslipp og lokal forurensning, i tillegg til at bruksavgiftene økes.
- Grønn skattekommisjons forslag om sotavgift følges opp.
- Grønn skattekommisjons forslag om avgift på omdisponering av myr følges opp.
- Grønn skattekommisjons forslag om avgift på nitrogen og fosfor følges opp.
- Det innføres avgift på omsetning av både hvitt og rødt kjøtt og på oppdrettsfisk.

- Grønn skattekommisjons forslag om naturavgift følges opp.
- Reparasjon av utvalgte produkter som sko, klær, møbler etc. ilegges merverdiavgift med nullsats.
- Ikke-økologisk mat får ordinær merverdiavgift, mens bare økologisk mat får beholde redusert sats.
- Pantesatsene på drikkevareemballasje økes, og det innføres pant på flere typer norsk og utenlandsk emballasje.
- Unntaket fra fordelsbeskatning for gratis parkeringsplass betalt av arbeidsgiver oppheves.
- Fiskerfradraget økes.
- En ordning med «karbonavgift til fordeling» utredes.

Begrunnelse og nærmere forklaring

Det er viktig at CO₂-avgiftene økes ytterligere. Videre må grønn skattekommisjons forslag om nye avgifter på klimaskadelige og naturødeleggende aktiviteter følges opp. Det er også behov for nye avgiftsgrep for å fremme reparasjon framfor kasting og økt omsetning av økologisk mat. Avgiften på elektrisk kraft må økes videre, slik at den kommer opp på svensk nivå, med tilhørende økt grunnavgift på fyringsolje.

En ordning med «karbonavgift til fordeling» må utredes. En slik ordning innebærer at økte klimarelaterte avgifter, som også ilegges importvarer, tas inn og deles ut til befolkningen gjennom direkte utbetalinger. Dette kan gjøre at avgiftene på klimagassutslipp i langt større grad bidrar til faktisk reduserte utslipp, og det kan gi større folkelig oppslutning om både avgiften og omlegging av energibruken.

Naturvernforbundet stiller seg positiv til en ordning med CO₂-fond for næringslivet, etter samme modell som NO_x-fondet. Da blir det viktig at det stilles strenge natur- og miljøkrav til hva pengene kan brukes til. Hensynet til både natur og klima tilsier at satsing på biodrivstoff fra annet enn avfallsressurser ikke bør stimuleres av det offentlige.

Taxfree-ordningen

Naturvernforbundets forslag

- Taxfree-ordningen avskaffes, noe som kan gi et netto proveny (etter kompensasjon til Avinor) på i størrelsesorden 1 mrd. kroner (helårseffekt). Inngåtte avtaler mellom Avinor og taxfree-selskapet gjør imidlertid at endringene ikke kan iverksettes umiddelbart, så vi regner ingen provenyeffekt i 2017. Innføreselskvotene kan imidlertid trappes ned gradvis.

Begrunnelse og nærmere forklaring

Den norske taxfree-ordningen er subsidiering av folks flyreiser. Naturvernforbundet har lenge ment at ordningen bør avskaffes. Vi ser ingen grunn til at den mest miljøskadelige transportformen fortsatt skal subsidieres på denne måten.

For å få tilstrekkelig effekt kan det være nødvendig at bortfallet av taxfree-salget ved norske flyplasser og på utenlandsferjer kombineres med en reduksjon i kvotene for tollfri innførsel. Grønn skattekommisjon anbefaler at tollfri innførsel av alkohol og tobakk oppheves helt.

Ifølge statsbudsjettet er det gjort et estimat som viser at taxfree-salget gir staten et provenytap på 2,2 mrd. kroner. Statsbudsjettet viser også at Avinor trenger 1,2 mrd. kroner for å dekke driftsunderskuddet på de små og mellomstore flyplassene. Vi forutsetter at dette underskuddet bevilges som et tilskudd til Avinor over statsbudsjettet, som kompensasjon for bortfall av taxfree-ordningen, som gjør at nettoprovenyet på bortfall av taxfree-ordningen blir på om lag 1 mrd. kroner. Det er også mulig å justere Avinors lufthavnsavgifter, noe som vil påvirke provenyet.

Utenriksdepartementet (UD)

Sivilt samfunn (kap. 160 post 70)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til sivilt samfunn økes til 2055 mill. kroner, som er 100 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.
- Støtten til opplysningsarbeid opprettholdes, og 60 mill. kroner øremerkes til dette under post 70.

Begrunnelse

Regjeringen foreslår å opprettholde bevilgningen til sivil samfunn på nivå med saldert budsjett for 2016-nivå, uten at beløpet prisjusteres, noe som innebærer at den reelle innsatsen svekkes.

Naturvernforbundet vil påpeke at svært mye bistandsarbeid skjer i land med demokratiunderskudd og utfordrende politisk styresett. Her er sivilsamfunnsorganisasjoner i stor grad pådrivere for en utvikling med sterkere åpenhet og folkelig deltakelse, og de er pådrivere for lover og reguleringer som styrker forvaltning på ulike områder. Norske frivillige organisasjoner har etablert viktige nettverk av lokale organisasjoner i utviklingsland som kjemper for sine og fattige lokalsamfunns rettigheter innen viktige områder som miljø, helse, kjønn og utdanning. Disse organisasjonene styrkes i sin rolle gjennom samarbeidet med sine norske partnere. Sivilsamfunnsorganisasjonene er også viktige vaktbikkjer som er med å påse at bistandsmidler for øvrig brukes etter hensikten.

Utenriks- og forsvarskomiteen innstilte i statsbudsjettet for 2016 at «opplysningsarbeid opprettholdes, og at 60 mill. kroner øremerkes til dette under post 70». I tillegg ble det presisert at «støtteavtaler i økende grad bør gjøres flerårige for å sikre økt forutsigbarhet og kvalitet i tiltakene». Da budsjettforslaget ikke presiserer øremerking av støtten til opplysningsarbeid, ber vi komiteen gjøre dette på nytt. Dette er også viktig, all den tid Norad har fulgt opp Stortingets anmodning og lyst ut treårige støtteavtaler fra 2017.

Naturvernforbundets forslag til merknader om informasjonsstøtten

- «Komiteen mener de nye bærekraftsmålene gir grunn til å øke bevilgningen til opplysningsarbeid med 10 mill. kroner utover regjeringens forslag. Komiteen viser til budsjettets målformuleringer og understreker at formålet med informasjonsstøtten fortsatt skal være å bidra til å fremme demokratisk deltakelse, kritisk debatt og kunnskap om utviklingspolitiske temaer, jf. enstemmig merknad fra utenriks- og forsvarskomiteen i Innst. 7 S (2015–2016). Komiteen viser til forslag om å innføre 10 prosent egenandel også for informasjonsstøtten i 2018. Komiteen mener at et slikt krav ikke vil være hensiktsmessig når det gjelder denne støtteordningen og frykter at det vil kunne svekke mangfoldet og resultatene av støtten.»

Klima og miljø: Det grønne klimafondet (kap. 166 post 72)

Naturvernforbundets forslag

- Midlene til det grønne klimafondet økes til 1000 mill. kroner i 2017, som er 600 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. I tillegg må det gis fullmakt til å øke bidraget til det grønne klimafondet ytterligere fram mot 2020.

Begrunnelse

Vedtaket fra klimaforhandlingene i Paris oppfordrer sterkt i-land til å øke sine bidrag for å nå målet om USD 100 mrd. innen 2020. Naturvernforbundet mener den lovte støtten må bestå av nye midler og ikke bare være «redefinering» av annen støtte. Det er også viktig at støtte ikke telles dobbelt i ulike politiske lovnader. Den beste måten å sikre dette på er å si at Norges klimastøtte i sin helhet er bidrag til det grønne klimafondet gjennom offentlig

støtte. Denne støtten må videre være støtte ut over det eksisterende bistandsbudsjettet og målet om bruk av 1 prosent av BNI til utviklingshjelp.

Fornybar energi (kap. 166 post 74)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til energibistand økes til 850 mill. kroner (2015-nivå, prisjustert), som er 380 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Å løse verdens energiutfordringer er avgjørende for klimavennlig utvikling, for å redusere store helseutfordringer og for å løfte store deler av verdens befolkning ut av fattigdom. Regjeringen har gradvis redusert bevilgningen siden 2014. Reduksjonen begrunnes med kritikken fra Riksrevisjonen om manglende måloppnåelse, spesielt når det gjelder å nå de fattigste med nye rene og moderne energitjenester. Naturvernforbundet har i flere år uttrykt det samme og er glad for at regjeringen vurderer anbefalingene fra Riksrevisjonen nøye. Utviklingen i det siste går imidlertid i feil retning, både ved at nivået på denne viktige bistanden reduseres, og ved at en større andel av midlene går til Norfund. Norfund bidrar riktignok til å mobilisere investeringer, men slik Riksrevisjonen har påpekt, når disse midlene i enda mindre grad de fattigste landene og de mest sårbare befolkningsgruppene. Energy+, med sektorvis og resultatbasert tilnærming, hadde et potensial til å utløse endringer som i større grad kommer prioriterte befolkningsgrupper til gode.

Naturvernforbundets forslag til merknad

- «*Komiteen* ber om at Utenriksdepartementets strategi for fornybar energi i utviklingspolitikken ferdigstilles i løpet av 2017. Desentrale løsninger som når fram de fattigste, er og vil bli et viktig satsingsområde.»

Kapittel 10.7

Regjeringen foreslår at det som hovedregel ikke skal inngås nye avtaler om bistand til land som ikke står på lista over samarbeidsland. I budsjettforhandlingene i 2014 var det enighet mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre om politiske føringer for norsk utviklingsbistand hvor den geografiske konsentrasjonen ikke skal omfatte humanitære midler og frivillige organisasjoner. Naturvernforbundet tolker stansen i nye avtaler til ikke å gjelde frivillige organisasjoner, men har forstått at det er usikkerhet i forvaltningen om tolkningen av dette. Derfor ber vi komiteen gjenta dette prinsippet.

Naturvernforbundets forslag til merknad

- «*Komiteen* viser til at regjeringen foreslår at det som hovedregel ikke skal inngås nye avtaler om bistand til land som ikke står på lista over samarbeidsland. *Komiteen* vil i denne sammenheng vise til tidligere enighet om dette og presisere at dette ikke gjelder frivillige organisasjoner.»

Justis- og beredskapsdepartementet (JD)

Miljøkriminalitet (kap. 440 post 01)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til Økokrim for å bekjempe miljøkriminalitet økes med 15 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Begrunnelse

Miljøkriminalitet utgjør en alvorlig trussel mot naturmangfoldet. Ulovlig jakt er den største trusselen mot ulv i Skandinavia, og problemet er økende for flere arter. Ulovlig hogst, fiske, snøscooterkjøring og annen motorisert ferdsel i naturen er andre problemer der JD må sterkere på banen. Vi observerer at fiskerioppsynet i det stille bygges ned langs kysten, når

det motsatte er nødvendig. Når vi sammenlikner med annen kriminalitet, er sjansen for å bli tatt for miljøkriminalitet liten. Det kreves økt satsing på oppsyn, kontroll og tilstedeværelse i felt for å begrense faunakriminalitet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)

Mål for programkategori 13.40 Forvaltningsutvikling og IKT-politikk (tabell 6.6) samt Direktoratet for forvaltning og IKT (kap. 540 post 01)

Naturvernforbundets forslag til komitémerknad

- «Komiteen ber regjeringen endre delmål 1.6. til: «Bedre offentlige anskaffelser som strategisk virkemiddel for forvaltningsutvikling, økt innovasjon og for å nå miljømål og bidra til et mer samfunnsansvarlig næringsliv.» Direktoratet for forvaltning og IKT må styrkes i arbeidet med å følge opp miljø- og samfunnsansvarlige investeringer i det offentlige og få tilstrekkelige ressurser til dette.»

Begrunnelse

Det offentlige kjøper hvert år varer og tjenester for flere hundre milliarder kroner. Regjeringen har i klimaforliket og regjeringserklæringen sagt at offentlige innkjøp skal være et viktig virkemiddel for å nå våre klimamål. Ettersom Stortinget har vedtatt at Direktoratet for forvaltning og IKT har ansvar for arbeid med miljø- og klimahensyn og livssyklus-kostnader inkl. veiledning, er det viktig at det settes som mål i budsjettet at offentlige anskaffelser brukes som et virkemiddel for å nå miljømål og et mer samfunnsansvarlig næringsliv. Direktoratet må styrkes i dette arbeidet og om nødvendig få tilført økte ressurser, slik at miljøhensyn blir prioritert i 2017.

Bærekraftig bolig- og byggkvalitet (kap. 581 post 77)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til kompetansetilskudd til bærekraftig bolig- og byggkvalitet økes til 26 mill. kroner, som er 4 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.
- Ordningen videreføres utover 2016.

Begrunnelse

Regjeringen foreslår at denne ordningen, som forvaltes av Husbanken, avvikles fra og med 2017:

«Det er kommunene og de øvrige aktørene på området som må ha hovedansvaret for å sørge for at denne typen kompetansebehov ivaretas ved planlegging og utbygging av boliger. For å dekke tilsagn som er gitt tidligere år, foreslås det en bevilgning på 22,1 mill. kroner i 2017. I tillegg foreslås det en tilsagnsfullmakt på 11 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.»

Stortinget har satt ambisiøse mål for redusert energibruk, og det er avgjørende at kompetansetilskuddsordningen styrkes og ikke reduseres. Disse midlene må videreføres og også økes i 2018. Vi foreslår at ordningen overføres til Direktoratet for byggkvalitet, som har overtatt fagansvaret for energi og miljø i bygg. Midlene må målrettes til kompetansetiltak for å innfri målet om 10 TWh energisparing samt til og for bildeprosjekter som f.eks. Futurebuilt.

Lavenergiprogrammet (kap. 587 post 70)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til Direktoratet for byggkvalitet økes til 22 mill. kroner, som er 15 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. Ekstra midler øremerkes en ordning med støtte til håndverkere for gjennomføring av energitiltak.

I dag gis det tilskudd direkte til boligeiere via Enova. Naturvernforbundet mener Enovas støtteordning må styrkes og utvides. (Dette omtales nærmere i omtalen av OEDs budsjett.)

I tillegg må vi se på nye grep for å få til energieffektivisering. Håndverkere er viktige rådgivere for boligeier når det skal investeres i boligen. I dag har ikke denne yrkesgruppa et insentiv til å selge de gode energiløsningene. Det er flere barrierer for dette: Håndverkere oppfatter seg ikke som rådgivere/selgere, og å prøve ut nye løsninger som ikke er gjort tidligere, er forbundet med risiko. Ved å definere noen løsninger som håndverkere får støtte til, ville det bli et markedsinsentiv for å selge disse løsningene til boligeiere.

I forbindelse med behandlingen av Riksrevisjonens rapport om myndighetenes arbeid med energieffektivitet i bygg sa kontroll- og konstitusjonskomiteen følgende: «Flertallet vil derfor vektlegge behovet for informasjonsarbeid overfor byggenæringen, da de har en viktig rolle som rådgiver overfor husholdningene. Flertallet er opptatt av byggenæringens rolle i energieffektiviseringsarbeidet og anbefaler at det gjøres en vurdering av hvordan byggenæringens rolle som rådgiver kan utnyttes.»

Vi foreslår at det opprettes et treårig prøveprosjekt for støtte til håndverkere som selger energieffektiviseringstiltak, som trappes opp med økte midler i 2018. Vi ber om at dette gis til Lavenergiprogrammet via Direktoratet for byggkvalitet. Lavenergiprogrammet har lang og god erfaring med å henvende seg til håndverkere og vil derfor ha et godt grunnlag for å administrere dette.

Bærekraftig byutvikling (kap. 590 post 61)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til bærekraftig byutvikling økes til 50 mill. kroner, som er 30 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

En helhetlig bolig-, areal- og transportplanlegging for bærekraftig og attraktiv byutvikling er svært viktig og bør derfor styrkes betraktelig. I mange tilfeller er pendling fra omliggende kommuner det som medfører det største klimagassutslippet, så tilskudd som legger opp til samarbeid er positivt. Samtidig bør det legges opp til at også kommuner utover de store sentraene har mulighet til å søke noe tilskudd. Det bør også gis tilskudd til aktiviteter som målrettes mot innbyggerne. Å øke posten vil gi norske kommuner større muligheter til å satse på bærekraftig byutvikling.

Belønningsordning for kommuner med energieffektive bygg (ny post)

Naturvernforbundets forslag

- Det opprettes en ny post etter modell av belønningsordningen til kollektivtransport til kommuner som gjennomfører energitiltak i bygg. KMD får i ansvar å utrede og etablere ordningen, og det bevilges 100 mill. kroner til ordningen i 2017.

Begrunnelse

Stortinget har gjennom behandlingen av energimeldingen bedt regjeringen fastsette et mål om 10 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg. Et bredt politisk flertall i komiteen skriver at dette målet skal nås innen 2030.

Videre skriver står det at «Komiteen registrerer at det er et betydelig potensial for energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse, og at realisering av dette potensialet krever et mangfold av virkemidler over tid».

Det er om lag 125 mill. m² yrkesbygg i Norge, og av dem er 43 mill. m² eid av det offentlige, derav 24 mill. m² eid av kommunene. Kommunene er derfor en stor og viktig

aktør. Rehabilitering av denne bygningsmassen vil være viktig for å redusere energibruken og kan også være forbilder som viser resten av bransjen hvilke løsninger som kan brukes. I energieffektiviseringsdirektivet skal rehabiliteringsraten av bygninger som eies eller benyttes av det offentlige, økes til 3 prosent. Hensikten er at disse bygningene skal være forbilder.

For å få opp satsing på energieffektiv rehabilitering mener vi offentlig bygningsmasse er svært viktig. Kommunene har også en god kunnskap om de lokale forholdene som er viktig for å se hvilke muligheter som kan utløses lokalt. Kommunene må forplikte seg på konkrete resultater de skal oppnå, enten i sin egen bygningsmasse eller hos private, og de får tilskudd etter dette. De beste planene er de som vil få støtte.

Viktige kriterier for å få støtte:

- Ambisiøs rehabilitering
- Betydelig reduksjon i energibruken
- Prosjektene skal ha overføringsverdi til resten av byggebransjen

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD)

Forbrukerarbeid (kap. 1.7., boks 1.5)

Naturvernforbundets forslag til komitémerknad

- «Komiteen ber regjeringen legge til følgende hovedsatsing på forbrukerområdet for 2017: «gjøre det enklere for forbrukere å gjøre miljø- og etikkmedvetne val i kvardagen».

Begrunnelse

Det er mye vanskeligere å finne god informasjon om et produkts eller en tjenestes kvalitet enn pris. Særlig vanskelig er det å finne informasjon om hvilke produkter, tjenester og handlinger som til enhver tid er det mest miljøvennlige og etiske valget. Derfor er det viktig at departementet styrker arbeidet med å gjøre det enklere for forbrukere å gjøre miljø- og etikkbevisste valg. Dette vil samsvare med regjeringens satsing på å gi folk flest en enklere hverdag og mer velfungerende markeder og er i tråd med BLDs ønske om å styrke forbrukernes stilling.

Forbrukerpolitiske tiltak (kap. 865 post 70)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til tilskudd til forbrukerpolitiske tiltak økes til vel 5 mill. kroner, som er 4 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Vi ber om at de ekstra midlene skal nyttes til å finansiere enkeltprosjekter, utredninger og utviklings- og informasjonstiltak som har særlig relevans for miljøvennlig og/eller etisk forbruk. I tråd med satsing på forbrukernes stilling og tiltak for å gjøre det enklere for folk flest å gjøre etiske og miljøvennlige valg, bør tilskuddspotten for forbrukerrettede tiltak økes. Mange aktører utenom det offentlige har viktige informasjonskanaler for å nå ut med forbrukerrelatert informasjon. Vi foreslår derfor at potten utvides, og at det gis mulighet til å gi støtte til andre tiltak innen miljøvennlig og/eller etisk forbrukerarbeid.

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD)

Tilsyn, sikring og miljøtiltak ved gruver (kap. 906 post 01, 30 og 31)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til driftskostnader (post 01) økes til 49 mill. kroner, som er 5 mill. kroner mer enn regjeringens forslag, som øremerkes tilsyn.
- Sikrings- og miljøtiltak (post 30) økes til nær 10 mill. kroner, som er 3 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.
- Øvre ramme til miljøtiltak ved Løkken gruver prisjusteres med utgangspunkt i øvre ramme på 2011-budsjettet, som bør resultere i at den i 2017 blir på om lag 215 mill. kroner.

Begrunnelse

Gruvedrift gir store utfordringer med naturinngrep og forurensing både i driftsfasen og lenge etterpå. Derfor er også Direktoratet for mineralforvaltnings tre første hovedmål å:

1. sørge for forsvarlig og bærekraftig forvaltning av mineralressurser
2. redusere miljømessige konsekvenser av tidligere mineraluttak
3. sørge for forsvarlige sikringstiltak

Likevel er direktoratets tilsynsvirksomhet blitt kraftig nedprioritert i seinere år. For 2015 blir det rapportert om sterkt redusert tilsynsvirksomhet som følge av manglende kapasitet, og det står bare at «fysiske tilsyn er prioritert ved mistanke om fare for liv og helse». Dette er langt fra bra nok for ei næring som har mål om å være blant verdens mest miljøvennlige. Det er viktig at arbeidet med tilsyn igjen prioriteres, spesielt fordi antall driftssøknader øker. Oppfølging av at eksisterende anlegg blir drevet forsvarlig, er viktigere enn raskest mulig utbygging.

Videre er det fortsatt store problemer med avrenning og forurensing fra gamle gruveområder. Eksempler på gruver med behov for opprydning er Følldal gruver i Hedmark og Sulitjelma gruver i Nordland. Begge steder er det i dag store utfordringer med forurensing av vassdragene rundt de nedlagte gruvene. Det er bra at arbeidet med tiltaksplaner er kommet i gang for disse gruvene, men det er viktig å få fortgang i arbeidet og komme i gang med opprydningstiltak. Et annet eksempel er Biedjovággi gruver i Finnmark, der det er behov for restaurering av landskap og revegetering. I tillegg er det viktig at arbeidet med miljøtiltak ved Løkken gruver videreføres i samsvar med tiltaksplanen, noe som tilsier at øvre ramme for miljøtiltak prisjusteres.

Naturvernforbundets forslag til komitémerknad

- «Komiteen ber om at behandling av nye søknader ikke går på bekostning av tilsyn med eksisterende anlegg, for å sikre bærekraftig og miljømessig forsvarlig drift.»

Landbruks- og matdepartementet (LMD)

Skog-, klima- og energitiltak (kap. 1149 post 73)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til tilskudd til skog-, klima- og energitiltak omgjøres til reelle klimatiltak, som f.eks. tilskudd til utstakt bruk av lukka hogstformer og å forlenge omløpstida på et skogbestand før det hogges.

Begrunnelse

Regjeringen har foreslått drøyt 42 mill. kroner til «klimatiltak i skog», som tettere planting etter hogst, gjødsling, skogplanteforedling samt skogplanting på nye arealer. Dette er midler som burde vært brukt på tiltak med direkte og kjent positiv klimaeffekt.

Forskning viser at økt tilførsel av næring, særlig nitrogen, gir betydelige vegetasjonsendringer som følge av endring i konkurranseforhold, der noen få arter blir dominante og mange andre forsvinner. Gjødsling av skog er en kunstig påvirkning med til dels negative og ukjente effekter og må derfor stoppes. Utnyttelse av skogens ressurser må skje på naturens premisser. Gjødsling vil få negative konsekvenser for naturmangfold og gir heller ikke spesielt gode eller kostnadseffektive klimaresultater.

Rapporten som ligger til grunn for [skoggjødsling som klimatiltak](#), gjorde ikke grundige vurderinger av effektene av gjødsling på mykorrhiza-sopp. Disse soppene har vist seg å være langt viktigere for [lagring av karbon i skogsjord](#) enn tidligere forstått. Dermed er det fare for at gjødsling, som skulle være et klimatiltak, faktisk reduserer skogens evne til å lagre karbon.

Verdenssamfunnet skal stanse tapet av planter og dyr innen 2020 og sikre at global temperaturstigning holdes godt under 2 grader og helst begrenses til 1,5 grader i forhold til 1990-nivået. Skogen må brukes på en kunnskapsbasert og mer miljøvennlig og effektiv måte for å bidra til at dette oppnås. Skogvern er den aller viktigste metoden for å sikre overlevelsen til skogens store mangfold av arter og naturtyper. Her bor halvparten av Norges 40 000 kjente arter. For de mest truede skogartene er skogbruk og særlig flatehogst hovedtrusselen. Fotosyntesen tar CO₂ ut av atmosfæren og lagrer den ned i jorda så lenge treet har klorofyll. Eldgammel skog fortsetter å lagre karbon i jorda, til tross for at trærne ikke lenger vokser. De beste metodene å bruke skogen mest effektivt på i klimaarbeidet de nærmeste tiår er:

1. La skogen stå lenger for å binde mer karbon før den hogges
2. Verne mer skog som binder og lagrer karbon i mange hundre år
3. Unngå klimaødeleggende flatehogst og sats heller på lukka hogst, som gir en levende skog med varierende alder, som opprettholder og øker karbonlageret i skogsjorda, et tiltak som også er bra for biologisk mangfold, rekreasjon og friluftsliv

Naturvernforbundets forslag til komitémerknad

- «Komiteen erkjenner at skogens er viktig i klimasammenheng. Økt flatehogst fører til store og økende karbonutslipp fra skogsjord og skogen som økosystem. Det tar lang tid for en ny skog å «tilbakebetale» karbonutslipp som flatehogst gir, kanskje så mye som 90–150 år. Skogbrukets beste klimabidrag på kort og mellomlang sikt vil derfor være lukka hogst og la skogen stå lenger før den hogges. Å beholde variert og gammel skog er viktig klimatilpasning på grunn av skogens evne til vannregulering og rassikring. Det er derfor viktig å bevare skogareal og unngå store flatehogster, som kan bidra til økt vanninnhold i jorda og svekke aktive røtters bindende effekt på jordsmonnet. Komiteen erkjenner at gjødsling av skog vil få negative konsekvenser for naturmangfold og gir heller ikke spesielt gode eller kostnadseffektive klimaresultater.»

Landbrukets Utviklingsfond: skogsveier (kap. 1150 post 50)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til Landbrukets Utviklingsfond reduseres med 100 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Reduksjonen gjelder bygging av skogsveier.

Begrunnelse

Vi har svært lite skog med villmarkspreget igjen i Norge i dag, og relativt små skogarealer ligger langt fra tekniske inngrep, såkalte INON-områder. Skoger med villmarkspreget er dokumentert å være biologisk svært viktige. Generelt har INON-områder mer biologisk gammel skog, noe som er svært sjeldent i Norge. Bare 2,4 prosent av skogarealet er eldre enn 160 år. Disse gammelskogene og de verdifulle INON-områdene må derfor vernes og ikke åpnes for bygging av skogsveier og hogst. Bygging av skogsveier er den største trusselen mot villmarka, som er blitt verre ettersom regjeringen i 2015 tok bort begrensningen på subsidiering av skogsveier i inngrepsfrie områder (INON). I tillegg har

bevilgningene til veibygging, taubaner m.m. i skog økt kraftig. Dette er midler som undergraver Stortingets skogvernmål på 10 prosent når subsidier brukes for å hogge den verneverdige skogen.

I statsbudsjettet for 2017 er det satt av 214 mill. kroner til skogbruk av midlene til Landbrukets Utviklingsfond. Vi foreslår at det blir stilt strengere krav til hvor det blir gitt støtte til bygging av skogsveier og taubane, og at bevilgningen reduseres. Deler av reduksjonen kan også tas over kap. 1149 post 71 med samme formål.

Naturvernforbundets forslag til komitémerknad

- «Komiteen vil peke på at Stortinget flere ganger har pekt på hvor viktig det er å bevare inngrepsfrie områder, sist i Innst. 294 S (2015–2016), der et stortingsflertallet mener det er viktig å bevare de siste områdene med villmarkspreg i norsk natur.

Komiteen viser også til forskning som viser at disse skogområdene har et biologisk mangfold som er sammenliknbart med naturreservat og nasjonalparker og dobbelt så stort som i vanlig drevne skoger. Siden slike områder er så viktige for bevaring av biologisk mangfold, mener komiteen det er feil å gi støtte til veibygging skogsområder med villmarkspreg. Støtte må kun gis til opprustning av eksisterende skogsveier og til nye veier i områder med stor påvirkning av hogst.

Komiteen vil videre peke på at intakte skogsområder ifølge NINA-rapporten «[Naturtyper i klimatilpassningsarbeid](#)» har store evne til vannregulering og rassikring. Det er derfor viktig å bevare skogareal og unngå store flatehogster som kan bidra til økt vanninnhold i jorda og svekke aktive røtters bindende effekt på jordsmonnet. Ved å gi tilskudd til økt hogst og veibygging i bratt terreng subsidierer regjeringen tiltak som vil føre til økt flomfare, skred og erosjon og er dermed svært uheldig politikk med hensyn til klimatilpassing og sikkerhet.»

Samferdselsdepartementet (SD)

Riksveginvesteringer (kap. 1320 post 29–30)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningene til riksveginvesteringer (kap. 1320 post 29–30 utenom bompenger) reduseres til 14 082 mill. kroner, som er 500 mill. kroner mindre enn regjeringens forslag. Spesielt viktig blir det å hindre videre detaljplanlegging og/eller oppstart av nye motorveiprojekt parallelt IC-strekningene og i storbyområdene, deriblant midler til planlegging og grunnverv på E 18 Lysaker–Ramstadsletta. Vi mener også at E 39 Rogfast og rv. 555 Sotrasambandet må legges på is.
- Bevilgningen til bygging av gang- og sykkelveier økes til 750 mill. kroner, som er 273 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. De ekstra midlene omprioriteres internt på post 29–30 og tas fra store veiutbygginger.

Begrunnelse

Store veiutbygginger igangsettes, som innebærer at satsingene på jernbane undergraves, og at biltrafikken øker. Dette rimer dårlig med målet i klimaforliket om at veksten i persontransporten i byområdene skal tas med kollektivtransport, sykkel og gange. I tillegg skaper motorveiutbyggingene store naturinngrep og nedbygging av matjord. Regjeringens foreslåtte reduksjon i midler til gang- og sykkelveier, fra 600 mill. kroner i 2016 til 477 mill. kroner i 2017, rimer heller ikke med klimaforliket og ønskene om å fremme sykkel som transportmiddel. Naturvernforbundet mener at midlene til dette heller må økes betydelig.

Tilskudd til gang- og sykkelveier (kap. 1320 post 63)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til tilskuddsordningen for gang- og sykkelveier økes til 500 mill. kroner, som er 400 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Det er et stort behov for å legge til rette for sykling i byene. Bare i de ni største byene er behovet for midler til dette anslått til 60 mrd. kroner i perioden 2018–2029. Mye av dette vil ikke gå langs riksvei og dekkes dermed ikke av riksveginvesteringene.

Tilskuddsordningen er derfor svært viktig, og det er overraskende at regjeringen foreslår å kutte i den. Den må heller økes betydelig.

Nye Veier AS (kap. 1321 post 70 og 75)

Naturvernforbundets forslag

- De foreslåtte bevilgningene til Nye Veier AS på 3075 mill. kroner strykes helt.

Begrunnelse

Nye Veier har fått i oppdrag å bygge motorveier i korridorer der jernbanen bør prioriteres, i tillegg til at utbyggingene har store negative konsekvenser for natur og matjord. Vi ser ikke behov for et selskap som skal ha som formål å øke omfanget av motorveitbygging.

Statens vegvesen bør få i oppdrag å avvikle selskapet og overta eventuelle forpliktelser som må utføres, noe som dekkes av midler på kap. 1320 post 30.

Belønningsordningen (kap. 1330 post 61 og 64) / Bymiljøavtaler (kap. 1320 post 30)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til belønningsordningen for bedre kollektivtransport mv. i byområdene (kap. 1330 post 61 sammen med post 64 i sum) økes til 2000 mill. kroner, som er 890 mill. mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Oppfølgingsgraden for bymiljøavtalene etter første fireårsperiode i Nasjonal transportplan 2014–2023 er på bare 14 prosent. Det er svært lavt og følgerlig kritikkverdig. At regjeringen i tillegg foreslår å redusere belønningsordningen, er vanskelig å forstå og uakseptabelt.

Belønningsordningen gir de større byene mulighet til å satse mer på kollektivtransport for å innfri klimaforlikets nullvekstmål m.m., og den premierer kommuner som prioriterer lokale tiltak som begrenser biltrafikken og dermed bedrer miljøet. Midlene kan brukes til både investeringer og drift og bør derfor kunne økes betydelig, uten store planprosesser. De ekstra midlene er tiltenkt post 61 og post 64.

Kjøp av persontransport med tog (kap. 1352 post 70)

Naturvernforbundets forslag

- Det innføres en ny bonusordning for langdistansetog (også for kommersielle tog som ikke mottar tilskudd), som premierer togoperatørene til å oppnå trafikkvekst. Bevilgningen til kjøp av persontransport med tog økes derfor til 3305 mill. kroner, som er 20 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Det er gledelig at regjeringen satser på et bedre togtilbud. Likevel trengs det insentiver for at NSB skal utvikle togtilbudet slik at det blir flere togpassasjerer, også på langdistansetrekningene, der klimaeffekten av jernbanetransport er stor. En bonusordning

for dette vil kunne gjøre det lønnsomt å tilby flere avganger og/eller økt kapasitet på avganger som i dag ofte er utsolgt.

Kjøp av infrastrukturtenester (kap. 1352)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til drift og vedlikehold av jernbanenettet (post 71) økes til 7500 mill. kroner, som er 676 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. Ekstra midler skal primært brukes til fornying på vedlikeholdsbudsjettet samt til godstiltak, der midlene også må kunne brukes på planlegging eller investeringer (post 72 og 73).

Begrunnelse

Regjeringen foreslår at midlene til fornying av jernbanenettet reduseres med en halv milliard kroner fra i 2017. Dette er mye, sett i lys av utfordringene det norske jernbanenettet sliter med, der feil på infrastrukturen gjør toget upålitelig og svekker jernbanens konkurransekraft innen både person- og godstrafikken. Det bør også settes av mer penger til spesifikke godstiltak, alt fra små tiltak som gir rask effekt, til planlegging av større prosjekter som skal starte i 2018. Dette er viktig for å innfri politiske mål om å flytte gods fra vei til bane og er dermed også et viktig miljøtiltak.

Det er positivt at det settes av et forholdsvis stort beløp til planlegging av nye prosjekter. Naturvernforbundet vil imidlertid presisere at det for Ringeriksbanen må utredes alternativer til den valgte løsningen via Kroksund. I påvente av bedre konsepter for Ringeriksbanen bør en del av de tiltenkte midlene til detaljplanlegging av Ringeriksbanen heller brukes til planlegging av godstiltak og til å starte arbeidet med konseptutredninger for jernbanenettet mellom landsdelene.

Klima- og miljødepartementet (KLD)

Miljøovervåking og miljødata (kap. 1410 post 21)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til miljøovervåking og miljødata økes til 330 mill. kroner, som er 101 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. Ekstra midler øremerkes arbeidet med et økologisk grunnkart for Norge.

Begrunnelse

Regjeringen viderefører kartleggingen av natur og etablering av et økologisk grunnkart for Norge, men innsatsen er altfor dårlig i forhold til det reelle og akutte behovet vi har for å få oversikt over artsmangfold og verdier i norsk natur. I budsjettdokumentet står det: «Oppfølging av Meld. St. 14 (2015–2016) *Natur for livet* vil bli prioritert i 2017.» Ved behandling av denne ba Stortinget regjeringen «styrke arbeidet med et økologisk grunnkart med naturtyper, arter og landskapstyper». Komiteens flertall mente videre at «det bør ferdigstilles et økologisk grunnkart for Norge med naturtyper, arter og landskapstyper innen utgangen av 2025». For at dette skal være mulig, bør KLD få minst 500 mill. kroner til dette fram til 2020.

Naturvernforbundets forslag til komitémerknad

- «Presset på gjenværende natur er stort. Stadig nye områder med intakt natur bygges ned, noe som berører viktige leveområder for artsmangfoldet. *Komiteen* minner om at det i Innst. 144 S (2014–2015) ble slått fast at: «Økt kunnskap om norske naturtyper er nøkkelen til å føre en tilfredsstillende miljøpolitikk som bygger på forvalteransvaret. [...] *Komiteen* mener også at et sterkt kunnskapsgrunnlag er viktig for å sikre mer effektive planprosesser og redusere konflikt- og kostnadsnivået i utbyggingssaker og er en av de viktigste forutsetningene for utvikling av framtidens norske næringsliv.» Videre viser komiteen til Innst. 294 S

(2015–2016), der det slås fast at «et økologisk grunnkart er like nødvendig for en kunnskapsbasert natur- og arealpolitikk som et geografisk grunnkart er for all navigasjon», og der «Stortinget ber regjeringen styrke arbeidet med et økologisk grunnkart med naturtyper, arter og landskapstyper». *Komiteen* mener det trengs betydelig økt innsats for å følge opp dette.»

Miljødirektoratet (kap. 1420 post 01)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til Miljødirektoratet økes til 680 mill. kroner, som er 40 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Budsjettforslaget legger opp til at driftskostnadene til Miljødirektoratet reduseres med 30 mill. kroner, som et ekstraordinært innsparingskutt. Dette er negativ særbehandling av Miljødirektoratet i forhold til andre direktorat og fullstendig uansvarlig med tanke på det viktige arbeidet som ligger foran oss for å nå målet i konvensjonen om biologisk mangfold om å stanse tapet av natur innen 2020 og følge opp Meld. St. 14 (2015–2016) *Natur for livet*. De ressursene som er mulig å spare inn gjennom effektivisering, må overføres til nye innsatsområder, som arbeid med økologisk grunnkart, marin verneplan, handlingsplan for sjøfugl o.l. Formidling av miljøinformasjon bør fortsatt være viktig for miljøforvaltningen. Arbeid med verneområder og villaks er minst like viktig nå som tidligere, og dersom det går så bra med allerede vedtatte prioriterte arter og utvalgte naturtyper at dette arbeidet ikke trenger like mye penger som tidligere, må disse midlene brukes til å få prioritert nye arter og naturtyper. At det trengs mindre penger til arbeidet med en helhetlig vannforvaltning fordi første planperiode er gjennomført, må bero på en misforståelse. Det er i 2016–2021 at arbeidet med vannforvaltningsplanene faktisk skal gjennomføres, og dette har så langt blitt mangelfullt finansiert.

I arbeidet med det grønne skiftet og for å ta vare på naturen, livsgrunnlaget vårt, trengs et sterkt Miljødirektorat mer enn noen gang. For å få gjennomført det Stortinget har vedtatt gjennom behandling av Meld. St. 14 (2015–2016), må bevilgningene økes. Av midlene ber vi om at det settes av 1 mill. kroner til å utarbeide handlingsplan for sjøfugl og like mye til å utarbeide en marin verneplan.

Artsmangfoldet (kap. 1410 post 54; kap. 1420 post 21 og 82)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til Artsprosjektet m.m. (kap. 1410 post 54) økes til 41 mill. kroner, som er 10 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.
- Bevilgningen til spesielle driftsutgifter (kap. 1420 post 21) økes til 223 mill. kroner, som er 40 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. Ekstra midler øremerkes arbeidet med fremmede organismer samt truede arter og naturtyper.
- Bevilgningen til truede arter og naturtyper (kap. 1420 post 82) økes til 90 mill. kroner, som er 25 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Et rikt arts mangfold er en forutsetning for velfungerende økosystem og gjør oss i bedre stand til å møte et klima i endring. Tapet av arter er nå urovekkende høyt, og det haster å sette i gang tiltak for å bevare truede natur. Arbeidet med aktivt å fjerne fremmede arter, særlig fra verneområder, må intensiveres. Pøbelgran som sprer seg i verneområder og sårbare naturtyper langs kysten, må fjernes. Samtidig må kunnskapsgrunnlaget på arts mangfoldet samt arbeidet med artsprosjektet forseres. Arbeidet med å gi beskyttelse til planter og dyr samt naturtyper som trues av utryddelse, må intensiveres. Derfor foreslår vi det å øke bevilgningene til truede arter og naturtyper (prioriterte arter og utvalgte naturtyper).

Naturvernforbundets forslag til komitemerknad

- «Prioriterte arter og utvalgte naturtyper er treffsikre virkemidler i naturforvaltningen. *Komiteen* viser til Innst. 294 S (2015–2016), der prioriterte arter og utvalgte naturtyper blir omtalt som «avgjørende for å stanse tapet av naturmangfold», og der hele komiteen mener at «ambisjonsnivået for prioriterte arter og utvalgte naturtyper bør være slik det ble lagt opp til i forbindelse med utarbeidelsen av naturmangfoldloven, og at det nå haster med å komme i gang [...]». Utredninger fra Direktoratet for naturforvaltning mener at om lag 400 arter totalt kan være aktuelle som prioriterte arter. *Komiteen* mener derfor det må bevilges betydelige midler for å få fortgang i arbeidet med å prioritere nye arter og naturtyper.»

Vannressursforvaltning (kap. 1410 post 21; kap. 1420 post 70)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til vannressursforvaltning (kap. 1410 post 21) økes til 259 mill. kroner, som er 30 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. Ekstra midler øremerkes overvåking og kunnskapsinnhenting for vannmiljøet.
- Bevilgningen til vannmiljøtiltak (kap. 1420 post 70) økes til 155 mill. kroner, som er 130 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. Ekstra midler kan også nyttes under kap. 1420 post 22.

Begrunnelse

Vassdrag bidrar til flomdemping, våtmarkene lagrer karbon, vannaturen er viktig for friluftsliv og levested for norske nøkkelarter som atlantisk laks, elvemusling og edelkreps. Over 250 av våre vannlevende arter trues med utrydning, og sju naturtyper i ferskvann er på rødlista. Det haster med å iverksette gode tiltak.

KLD godkjente 1. juli 2016 de første vannforvaltningsplanene for hele landet, et omfattende og langsiktig prosjekt som skal oppdateres hvert sjette år fram til 2033. Det er nå, i perioden 2016–2021, vi begynner å gjennomføre tiltak for å innfri planenes miljømål.

For at det skal være mulig å innfri vannforvaltningsplanenes miljømål og ha tiltak på plass innen utgangen av 2018, må det i 2017 bevilges nødvendig statlig finansiering både til et kunnskapsløft og til et tiltaksløft for vannmiljøet. Vi må ha mer kunnskap om den økologiske tilstanden til livet i elvene, innsjøene og fjordene våre, og mer kunnskap om effekten av tiltak som må til for å beskytte artene og naturtypene. Det er nødvendig med statlige midler til restaurering av vassdrag og våtmarker. Flere stillinger til dedikerte fagfolk i vannområdene og vannregionene må på plass for å garantere en kunnskapsbasert, helhetlig og langsiktig vannforvaltning.

Naturvernforbundets forslag til komitémerknad

- «*Komiteen* er opptatt av å bidra til at vi får en mer helhetlig vannforvaltning og vil ivareta og styrke kompetansen og kunnskapen om vannmiljøet i vannområdene. *Komiteen* understreker nødvendigheten av å følge opp de tydelige signalene om satsing på vannforvaltning gitt i Meld. St. 14 (2015–2016) *Natur for livet*, herunder å styrke arbeidet med kunnskapsgrunnlaget for å sikre at vi kjenner tilstanden i økosystemene, overvåking av økologisk tilstand i vannforekomster, restaurering av myr samt forbedring av tilstand i henhold til vannforvaltningsplanene.»

Skjøtsel i verneområder (kap. 1420 post 31)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til skjøtseltiltak i verneområder økes til 104 mill. kroner, som er 40 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Det er et betydelig behov for å øke innsatsen med aktive skjøtselstiltak i våre verneområder, for å sikre at verneverdiene ikke ødelegges av fremmede arter, gjengroing og annen menneskeskapt påvirkning. I mange verneområder er det behov for tilrettelegging og kanalisering av ferdsel for å unngå slitasje på verdifull natur. Enkle tiltak som forsterking av stier, klopping og steinsetting bidrar til å gjøre natur- og friluftsopplevelsene lettere tilgjengelige for folk. Samtidig kan slike enkle grep redusere slitasje i sårbar natur og sluse folk utenom sårbare lokaliteter, både i verneområder og i andre mye brukte friluftsområder. God skilting og god informasjon om ferdsel i nasjonalparker og landskapsvernområder er et nødvendig tiltak, og det er viktig at SNO sikres nok ressurser både til informasjon og oppsyn.

Nasjonalparker (kap. 1420 post 34)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til nye nasjonalparker økes til 78 mill. kroner, som er 25 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Norsk Institutt for naturforskning kom for noen år siden med en rapport som konkluderte med at Norge var for dårlige til å verne natur i lavlandet, nær kysten. Her er ofte artsrikdommen stor. Det fins i dag planer om flere nasjonalparker som kan bidra til å rette opp disse manglene. Det er gledelig at penger nå er satt av til nasjonalparker på Raet, Jomfruland og Lofotodden. I tillegg ønsker Naturvernforbundet fortgang i arbeidet med flere nye nasjonalparker, slik som Preikestolen og Østmarka. Nasjonalparkplanen må slutføres og nye arealer utredes. Vi forslår at det utarbeides en supplerende nasjonalparkplan innen 2020, med forslag til nye nasjonalparker som kan sikre at et representativt utvalg av norsk natur vernes som nasjonalparker. Her bør det bl.a. vurderes om enkelte eksisterende landskapsvernområder burde få nasjonalparkstatus.

Skogvern (kap. 1420 post 35)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til skogvern økes til 692 mill. kroner, som er 300 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Boreal skog er et av verdens største karbonlager. Bare i Norge holder skogen på 7 mrd. tonn CO₂. Halvparten av våre rødlista arter lever i skog, og en firedel av våre rødlista naturtyper er skogtyper. Skogvern er viktig for bevaring av naturarven, og det er samtidig et svært vesentlig klimabidrag. Det er derfor svært skuffende at bevilgningen ikke økes betydelig. Stortinget har gått inn for et mål om å verne 10 prosent av skogen. Dette må følges opp.

Skogplanting (kap. 1420 post 37)

Naturvernforbundets forslag:

- Den foreslåtte bevilgningen til skogplanting på 14 mill. kroner strykes helt.

Begrunnelse

Regjeringen foreslår å bruke 14 mill. kroner på planting av skog på nye areal som klimatiltak. Klimaeffekten av å hogge bjørk og lauvskog for å plante gran er svært tvilsom og heller ikke dokumentert. Ifølge rapporten [«Naturtyper i klimatilpasningsarbeid»](#) fra NINA kan ivaretagelse av lauvskogen i bratte lier og rasutsatte områder, særlig på Vestlandet, være viktig for å begrense jorderosjon og jordras samt regulere vann. Lauvskog har trolig en større bindende effekt på jordsmonnet enn bartrær, da rotsystemet til lauvtre generelt går dypere ned i jordsmonnet enn bartrærøttene. Treslagsskifte til gran i slike områder er

derfor ugunstig med tanke på å unngå ras. Vi mener derfor at økte midler til treslagsskifte er svært dårlig klimatilpasningspolitikk. I tillegg har utplanting av skog på nye arealer store konsekvenser på stedegent naturmangfold. Store områder av kystlynghei trues av spredning av gran fra plantefelt. Skulle bevilgningen likevel opprettholdes, må det presiseres at det ikke skal gis midler til utplanting av fremmede treslag, inkludert norsk gran i områder på Vestlandet og nord for Saltfjellet der den ikke finnes naturlig.

Klimatiltak (kap. 1420 post 61)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til tilskudd til klimatiltak og klimatilpasning økes til 200 mill. kroner, som er 93 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. Ekstra midler øremerkes Klimasats-ordningen.

Begrunnelse

Det var satt av 100 mill. kroner til Klimasats-ordningen i 2016, og det kom inn 332 søknader. Potten bør økes for 2017, slik at flere kommuner kan få støtte og gjennomføre gode klimatiltak.

Marin forsøpling (kap. 1420 post 71)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til å redusere marin forsøpling økes til 40 mill. kroner, som er 25 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Det er bra at forrige års nysatsing mot marin forsøpling fortsetter, men det trengs mer, og potten er ikke engang prisjustert. Det må bli penger til større aksjoner i regi av kommuner, friluftsråd og andre på utilgjengelige lokaliteter. Dette vil også gi lokale arbeidsplasser. Bevilgningen bør kunne brukes til refusjon av utlegg fra kommuner og andre offentlige etater lokalt. Bevilgningen må også reflektere at det i år har kommet en handlingsplan mot marin forsøpling, der mange forebyggende tiltak er foreslått. Dette krever satsing utover fjorårets nivå.

Frivillige organisasjoner (kap. 1420 post 80)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til frivillige organisasjoner og allmennyttige stiftelser økes til 65 mill. kroner, som er 8 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Regjeringen foreslår å ikke prisjustere bevilgningen til frivillige miljøorganisasjoner og allmennyttige miljøstiftelser, som betyr en reell nedgang. Dette vil gå ut over den frivillige innsatsen for å ta vare på natur og miljø. Arbeidsoppgavene til de frivillige miljøorganisasjonene har økt kraftig. Mens utbyggerne har mulighet til å snakke sin sak, vil andre hensyn som ivaretagelse av utrydningstruede arter eller spesielle naturtyper ha behov for at frivillige organisasjoner gir dem en stemme. De frivillige organisasjonene er svært viktige i arbeidet med å få folk ut i naturen og til å bli glade i den. For å kunne følge opp de formidable arbeidsoppgavene trenger frivillige miljøorganisasjoner betydelig mer støtte. Samtidig har det blitt vanskeligere å få støtte fra privat sektor pga. trangere økonomi. Det er derfor ekstra viktig med støtte fra det offentlige. Vi foreslår derfor at støtten til frivillige organisasjoner økes. Som et absolutt minimum må dagens bevilgningsnivå prisjusteres.

Klima- og skogsatsing (kap. 1482)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til klima- og skogsatsing økes til 3500 mill. kroner, som er 693 mill. kroner mer enn regjeringens forslag.

Begrunnelse

Det var med stor skuffelse vi leste om Norges klima- og skogsatsing i statsbudsjettet. Dette er et av verdens aller viktigste tiltak for å redusere klimagassutslipp og ta vare på naturmangfold. Høsten 2013 vedtok Stortinget at det bevilges 2,866 mrd. kroner til klima- og skogprosjektet og hadde i tillegg følgende romertallsvedtak: «29. Klima- og skogsatsingen. Stortinget samtykker i at klima- og skogsatsingen videreføres på minst dagens bevilgningsnivå fram til 2020 basert på føringene i klimameldingen.» (Vår understreking.) 2,866 mrd. 2014-kroner tilsvarer vel 3 mrd. 2016-kroner. Budsjettforslaget er lavere enn 2014-bevilgningen, også i nominelt beløp, og er dermed et brudd på dette vedtaket.

Bevilgningen til klima- og skogsatsing er aldri blitt inflasjonsjustert, og dette betyr at den reelle innsatsen gradvis svekkes. Da klimaforliket ble inngått i 2008, var ambisjonsnivået 3 mrd. kroner. Dette tilsvarer 3,5 mrd. 2016-kroner, og Naturvernforbundet mener at dette er et riktig nivå for 2017-bevilgningen.

KLDs budsjettproposisjon slår fast at den foreslåtte bevilgningen vil føre til *lavere framdrift* enn opprinnelig planlagt, samt at det *ikke* vil være rom for større nye partnerskap og satsinger. Et land som har vært vurdert som et aktuelt framtidig samarbeidsland, er Myanmar, der skogen er under hardt press. Norge har som kjent god kontakt med myndighetene i Myanmar, og et skogsamarbeid mellom Norge og Myanmar ville vært svært viktig. Det er ikke mulig med den foreslåtte bevilgningen.

Oppfølging av Paris-avtalen

I innstilling fra energi- og miljøkomiteens ratifisering av Paris-avtalen (Innst. 407 S (2015–2016)) ble regjeringen bedt om å komme nærmere tilbake til gjennomføringen av en bred prosess som legger til rette for offentlig debatt om veien til et norsk lavutslippssamfunn i statsbudsjettet for 2017. Vi kan ikke se omtale av en slik prosess i statsbudsjettet.

Gjennom romertallsvedtak III ber Stortinget «regjeringen – på egnet måte innen våren 2017 – legge frem for Stortinget en oppsummering av de oppfordringene Paris-avtalen og Paris-beslutningen inneholder, og en oversikt over hvordan oppfordringene skal følges opp videre». Statsbudsjettet har en omtale av oppfordringer fra Paris-avtalen og Paris-beslutningen, men denne sier lite om hvordan de skal følges opp. Vi vil derfor presisere at en grundigere gjennomgang bør legges fram våren 2017.

Olje- og energidepartementet (OED)

Seismiske undersøkelser (kap. 1810 post 21)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til kartlegging, seismikkundersøkelser og andre geologiske datainnsamlinger på 57 mill. kroner strykes helt.

Begrunnelse

Det grønne skiftet innebærer en overgang fra fossile energiresurser og over til mer bærekraftige alternativer. Det er derfor svært skuffende at regjeringens forslag til statsbudsjett legger opp til økt petroleumsvirksomhet i nye havområder. Nylig publiserte Oil Change International en rapport som anslår at vi ikke vil være i stand til å innfri Paris-avtalens mål med den olje-, kull- og gassvirksomheten som i dag er i drift. Videre slår den fast at klimaavtalens mål ikke kan innfris, dersom vi «bare» stanser all kullutvinning

globalt. Det betyr at vi ikke kan åpne nye olje- og gassfelt. Samtidig er vi nødt til å fase ut eksisterende olje- og gassutvinning.

Il statsbudsjettet foreslår regjeringen å bruke 57 mill. kroner til geologisk kartlegging, hvorav hoveddelen gjelder kunnskapsinnhenting og kartlegging av nordområdene. Dette kommer som et tillegg til fjorårets bevilgning, som var vel tre ganger så stort. Naturvernforbundet finner det ikke hensiktsmessig å bruke midler på å lete etter nye oljeressurser, da det av klimahensyn ikke vil være mulig å ta opp disse ressursene.

Petoro AS (kap. 1815)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til administrasjon (post 70) reduseres til 331 mill. kroner (samme beløp som i 2015), som er 13 mill. kroner mindre enn regjeringens forslag.
- Bevilgningen til administrasjon av Petoro Iceland AS (post 72) på nær 2 mill. kroner strykes helt.
- Bevilgningen til statlig deltakelse i petroleumsvirksomhet på islandsk kontinentalsokkel (post 73) på vel 7 mill. kroner strykes helt.

Begrunnelse

Naturvernforbundet mener at Petoro gjennom SDØE bør konsentrere seg om eksisterende olje- og gassfelt snarere enn utvikling av nye felt i nordområdene. I stedet for å jobbe for bedre lønnsomhet for Johan Castberg bør prosjektet skrinlegges. Ut fra denne strategien vil en god del ressurser frigjøres også i administrasjonen hos Petoro. Vi mener derfor at post 70 bør reduseres.

Videre er Naturvernforbundet sterkt kritisk til at Norge er involvert i utvikling av petroleumsutvinning på islandsk sokkel. Norge bør umiddelbart trekke seg ut av dette engasjementet og legge ned datterselskapet Petoro Iceland. Naturvernforbundet foreslår at post 72 og post 73 strykes helt.

Energifondet (kap. 1825 post 50) og 10 TWh energisparing (oppfølging av anmodningsvedtak nr. 870)

Naturvernforbundets forslag

- Midlene som overføres Energifondet økes til 2536 mill. kroner, som er 250 mill. kroner mer enn regjeringens forslag. 500 mill. av dette øremerkes støtte til energitiltak i boliger.

Begrunnelse

Naturvernforbundet hadde forventninger til at Stortingets vedtak om at regjeringen skal fastsette et mål om 10 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg, ville bli fulgt opp i statsbudsjettet for 2017. Regjeringen melder isteden at den først vil komme tilbake med dette i statsbudsjettet for 2018.

Det foreligger omfattende utredninger om energieffektivisering i bygg, og det er svært uheldig at regjeringen utsetter oppfølging av Stortingets vedtak. 2017 blir et viktig år for å komme i gang med å innfri målet, og da trengs det en styrking av dagens tiltak og nye grep.

Vi er positive til økt ramme og ny finansieringsmodell for Enova, men Enova har fått flere oppgaver og trenger mer penger. Vi savner en redegjørelse av status for ordningen med skattefradrag for enøktiltak i husholdningene. Dagen ordning, der husholdningene kan velge om de skal motta støtte i form av direkte utbetaling eller skattefradrag, oppfattes som begrensende for realisering av energieffektiviseringspotensialet. Ettersom Enova i dag

forholder seg til 250 mill. kroner som budsjetttramme, vil de måtte begrense antall tiltak og støttesatser, noe som også påvirker støttesatsene for skattefradraget.

Statsbudsjettet viser at Enova i 2015 brukte kun 105 mill. og de 250 mill. kronene til energieffektiviseringstiltak i boligmarkedet. Det er ikke et argument for å redusere pengene til dette formålet. Isteden må støtten økes og utvides til flere tiltak. Boligselskap må også inkluderes i ordningen. Gitt at Enova skal være sentral i arbeidet med å realisere 10 TWh-målet med positive virkemidler, må regjeringens plan for måloppnåelse fastsettes allerede denne høsten, før OED signerer en ny, fireårig avtale med Enova, som blir gjeldende fra 1. januar 2017.

Se også forslag for å innfri målet om 10 TWh energisparing under omtalen av KMDs budsjett.

Norges Forskningsråd (kap. 1830 post 50)

Naturvernforbundets forslag

- Bevilgningen til petroleumsforskning gjennom Norges forskningsråd reduseres til 684 mill. kroner (samme beløp som i 2015), som er 211 mill. kroner mindre enn regjeringens forslag.
- Gjenværende midler prioriteres til MARINFORSK, Forskningscentre for miljøvennlig teknologi samt ENERGIX.

Begrunnelse

Naturvernforbundet mener det er positivt at regjeringen satser på forskning. Samtidig vil forskning på økt petroleumsaktivitet og nye funn i arktiske havområder bidra til økte klimagassutslipp og bremse det grønne skiftet. Forskningsmidler må derfor brukes for å stimulere alternative og bærekraftige løsninger, snarere enn videre satsing på fossile energikilder.

Skatterefusjonsordningen for letevirsomhet

Naturvernforbundets forslag til komitémerknad

- «Komiteen ber regjeringene legge fram et forslag som innebærer at skatterefusjonsordningen i petroleumssektoren avvikles, for å unngå ytterligere subsidiering av letevirsomhet.»